

Równość płci w polityce i praktyce rozwojowej w Polsce

1. Polski rząd podjął zobowiązania międzynarodowe w dziedzinie równości płci i współpracy rozwojowej, lecz nie są one realizowane.
2. System pomocy w Polsce jest wciąż w fazie kształtowania się. Istnieje zatem możliwość wpłynięcia na system z perspektywy równości płci.
3. Mimo, że aktywni uczestnicy współpracy rozwojowej – zarówno organizacje pozarządowe, jak i urzędnicy państwowi – są świadomi problemów kobiet w krajach rozwijających się, wciąż brakuje im wiedzy i doświadczenia w tym zakresie.
4. Istnieją możliwości i potencjał, by organizacje kobiece i inni aktorzy promowali perspektywę równości płci w rozwoju.

Wstępując do Unii Europejskiej (UE) w 2004 r. Polska zobowiązała się przestrzegać standardów unijnych w swoim prawodawstwie i prowadzonej polityce. Jako państwo członkowskie UE Polska zobowiązana jest przeciwdziałać dyskryminacji i promować równość we wszystkich swych ustaleniach politycznych i działaniach. Dotyczy to w szczególności zobowiązań w dziedzinie współpracy rozwojowej i włączania polityki równości płci do współpracy rozwojowej. Należy stosować podejście dwutorowe, które obejmuje zarówno *gender mainstreaming* w polityce i działaniach rozwojowych, jak i przekazywanie części środków na rzecz uwłasnowolnienia kobiet w krajach partnerskich.

Niestety, zobowiązania międzynarodowe i unijne w kwestiach równości płci są w polskiej współpracy rozwojowej zanedbywane. Polska nie posiada ani strategii równości płci we współpracy rozwojowej, ani wiedzy eksperckiej i zrozumienia kwestii równości płci, a w szczególności *gender mainstreamingu*, w strukturach departamentów Ministerstwa Spraw Zagranicznych odpowiedzialnych za pomoc rozwojową (Departament Współpracy Rozwojowej i Departament Wdrażania Programów Rozwojowych). Odzwierciedla to częściowo brak instytucjonalnej polityki równościowej w całym MSZ, jak również brak działających mechanizmów równościowych na szczeblu

ogólnie pojętych struktur rządowych i politycznych. Problem leży też częściowo w tym, że na szczeblach decyzyjnych brakuje woli politycznej do zajęcia się tą tematyką.

Prawa i uwłasnowolnienie kobiet nie pojawiają się w planowaniu i wdrażaniu programów polskiej pomocy. Niezależnie od Milenijnych Celów Rozwoju (MDG) i światowych trendów pomocowych, równość płci i prawa kobiet nigdy nie zostały uznane za temat priorytetowy dla polskiej pomocy w Afryce; bardzo rzadko pojawiają się także w związku z innymi krajami i regionami.

Organizacje społeczeństwa obywatelskiego, jak również inne organizacje zajmujące się wdrażaniem projektów rozwojowych finansowanych przez polską pomoc, wykazują stosunkowo dużą wrażliwość na problemy kobiet w krajach rozwijających się i deklarują wolę i ochotę, by zająć się tymi kwestiami. Niestety, organizacje te nękają liczne problemy, jak brak doświadczenia i umiejętności, niskie zasoby instytucjonalne i skromne środki, które można by przeznaczyć na ocenę potrzeb i planowanie, jak również fakt, iż program polskiej pomocy zagranicznej - który dotychczas finansował jedynie projekty krótkoterminowe (krótsze niż rok) - nie wspiera przekrojowych ani długoterminowych polityk organizacyjnych, do których należy także *gender mainstreaming*. Aleksandra Mielcarz (PEAEF Fundacja Ekono-

miczna Polska – Afryka Wschodnia) powiedziała: „Chcielibyśmy w naszej organizacji wdrażać politykę równości płci, ale nie jesteśmy w stanie planować żadnych długoterminowych działań”. W sytuacji braku silnych mechanizmów ze strony donatorów, związanych z włączaniem perspektywy równości płci do projektów rozwojowych, w praktyce jedynie organizacje kobiece przekonane są, że istnieje potrzeba priorytetyzowania jej, lecz nie istnieje żadna szersza koalicja skoncentrowana na tym celu.

Jednak obraz ten nie jest całkowicie pesymistyczny: system polskiej współpracy rozwojowej wciąż podlega procesom kształtowania się i istnieje możliwość wpłynięcia na niego poprzez aktywne wsparcie, prowadzenie kampanii informacyjnych i budowanie kompetencji. Część organizacji realizujących projekty rozwojowe oraz niektórzy urzędnicy administracji publicznej wyrażają zainteresowanie tą tematyką. Kluczowa rola organizacji kobiecych i ich partnerów polegałaby zatem na podtrzymywaniu debaty i wprowadzaniu perspektywy równości płci do kwestii rozwoju na wielu szczeblach, zarówno poprzez aktywne wsparcie i prowadzenie kampanii informacyjnych, jak i poprzez ciągłe podnoszenie tego problemu i domaganie się, aby rząd i organizacje wdrażające brały go pod uwagę w procesie rozwojowym.

1. Rząd polski powinien wypracować podejście do równości płci w oparciu o zobowiązania wobec UE i inne zobowiązania międzynarodowe; podejście to powinno znaleźć odzwierciedlenie w polityce, strategiach i działaniach związanych z współpracą rozwojową.
2. Organizacje kobiece powinny wciąż występować w charakterze rzeczników i podnosić świadomość rządu i organizacji pozarządowych w zakresie uwłasnowolnienia kobiet i *gender mainstreamingu* jako kluczowej kwestii współpracy rozwojowej, jednocześnie wspierając ten proces na szczeblu wdrożeniowym i eksperckim.
3. Organizacje pozarządowe i inne instytucje wdrażające polską pomoc powinny wziąć pod uwagę, iż równość płci jest jednym z podstawowych warunków skutecznego i zrównoważonego rozwoju, zarówno w projektach koncentrujących się bezpośrednio na uwłasnowolnieniu kobiet, jak i w zapewnianiu im równego dostępu do innych projektów i możliwości rozwoju.
4. Partnerzy zewnętrzni (w szczególności UE i kraje partnerskie) powinni wprowadzić silne mechanizmy zapewniające dotrzymywanie zobowiązań podjętych przez polski rząd w kwestiach *gender mainstreamingu* i uwłasnowolnienia kobiet, ze szczególnym uwzględnieniem redukcji ubóstwa.

Koalicja KARAT

Od 1997 roku KARAT funkcjonuje jako koalicja kobiecych organizacji pozarządowych z Europy Środkowej i Wschodniej oraz Azji Centralnej mających na celu zapewnienie równości płci poprzez monitorowanie realizacji międzynarodowych umów i polityk. KARAT działa na rzecz przestrzegania praw człowieka w stosunku do kobiet, społecznej i ekonomicznej sprawiedliwości oraz współpracy rozwojowej opartej na równouprawnieniu płci, ze szczególnym uwzględnieniem perspektywy krajów Europy Środkowo-Wschodniej oraz Azji Centralnej. W ciągu ostatnich dziesięciu lat KARAT stworzył silną koalicję, która skupia obecnie około 70 członków w tym 58 organizacji.

Koalicja KARAT

ul. Rakowiecka 39A/14
02-521 Warszawa
Tel. +48 22 849 16 47
tel./fax +48 22 628 20 03
secretariat@karat.org.pl
www.karat.org

Partnerami projektu są: Gender Education Research And Technologies z Bułgarii, „AUR” A.N.S.R.U z Rumunii, Slovak Centre For Communication and Development ze Słowacji.

Publikacja powstała w ramach projektu „Connect! South East West Women for Development Building Support in New Member States for Gender-sensitive and -responsive European Development Co-operation”. Jest współfinansowana ze środków Komisji Europejskiej oraz Fundacji im. Stefana Batorego. Odpowiedzialność za zawartość ponosi wyłącznie Koalicja KARAT i nie może być postrzegana jako oficjalne stanowisko Unii Europejskiej.

